

The Abraham Arbesfeld Kollel Yom Rishon

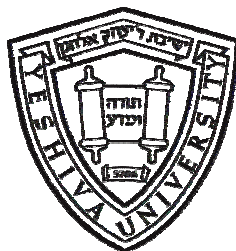
Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

*“Another Look at Emuna:
The Pesach/Shavu'ot Connection”*

- (1) תהלים (קיט:פו)
- (2) רמב"ם – הלכות מלכים (ח:יא)
- (3) מסילת ישרים – פרק א'
- (4) שמות (ד:לא)
- (5) שמות (יד:ל-לא)
- (6) רמב"ן סוף פרשת בא
- (7) משך חכמה – ויקרא – (כו:ד)
- (8) שמות (יט:ט)
- (9) שמות (כ:טו-יח)
- (10) רמב"ם – הלכות יסודי התורה (ח:א-ב)
- (11) תהלים – פרק יט'

The learning this week is in memory of
לע"נ חיה מושקוט בת ר' משה ברוך ע"ה, Millie Arbesfeld,
mother of Hyman Arbesfeld whose Yahrzeit is on the 29th day of Nisan

Rabbi Yaakov Haber
כז' ניסן תשס"ז • 4/15/07

2) רמב"ם הלכות מלכים פרק ח הלכה יא

כל המקבל שבע מצות ונזהר לעשותן הרי זה מחסידי אומות העולם, ויש לו חלק לעולם הבא, והוא שיקבל אותן ויעשה אותן מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה והודיענו על ידי משה רבינו שבני נח מקודם נצטוו בהן, אבל אם עשאן מפני הכרע הדעת אין זה גר תושב ואינו מחסידי אומות העולם ולא מחכמיהם.

3) מסילת ישרים פרק א בבאור כלל חובת האדם בעולמו

יסוד החסידות ושרש העבודה התמימה הוא - שיתברר ויתאמת (should be clarified and verified) אצל האדם מה חובתו בעולמו ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו (his vision and goal) בכל אשר הוא עמל (toil) כל ימי חייו. והנה, מה שהורונו (taught us) חכמינו זכרונם לברכה הוא: שהאדם לא נברא אלא להתענג (to delight) על ה' ולהננות מזיו שכינתו (splendor of His Presence), שזהו התענוג האמתי והעדון הגדול (great delight) בכל העדונים שיכולים להמצא (which can exist). ומקום העדון הזה באמת הוא העולם הבא, כי הוא הנברא בהכנה המצטרפת (the necessary preparation) לדבר הזה, אך הדרך כדי להגיע אל מחוז חפצנו (our desired destination) הוא זה העולם. והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (אבות ד, ו): "העולם הזה דומה לפרוודור בפני העולם הבא". והאמצעים (the means) המגיעים (which guide) את האדם לתכלית הזה, הם המצוות אשר צונו עליהן האל יתברך שמו. ומקום עשית המצוות הוא רק העולם הזה. על כן הושם (was placed) אדם בזה העולם בתחלה, כדי שעל ידי האמצעים האלה המודמנים (which are presented) כאן יוכל להגיע אל המקום אשר הוכן (prepared for) לו, שהוא העולם הבא, לרוות שם בטוב אשר קנה לו על ידי האמצעים האלה. והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (ערוכין כב, א): "היום לעשותם ומחר לקבל שכרם". וכשתסתכל עוד בדבר תראה, כי השלמות האמתי (to perfection) הוא רק הדבקות (cleaving) בו יתברך, והוא מה שהיה דוד המלך אומר (תהלים עג, כח): "ואני קרבת אלהים לי טוב" ואומר (שם כז, ד): "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי", כי רק זה הוא הטוב, וכל זולת זה שיחשבוהו בני האדם לטוב אינו אלא הבל ושוא נתעה (nonsense and delusionary vanity). אמנם לכשיזכה האדם לטובה הזאת, ראוי שיעמל ראשונה וישתדל ביגיעו (with his effort) לקנותה, והיינו: שישתדל לדבק בו יתברך בכח מעשים שתולדותם זה הענין, והם הם המצוות.

אמונה מתוך הנסים של גאולת מצרים

4) שמות ד:לא

וַיֹּאמֶן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פָקֵד יִקְנָק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת עֲנַיִם וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ:

5) שמות יד:ל-לא

ל) וַיֹּשַׁע יִקְנָק בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרַיִם וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת עַל שִׁפְתַי הַיָּם: (לא) וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יִקְנָק בְּמִצְרַיִם וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת יִקְנָק וַיֹּאמִינוּ בִּיקְנָק וּבְמִשְׁחָה עַבְדּוֹ: פ

6) רמב"ן סוף פרשת בא (סוף פרק יג) "ועתה אומר לך כלל" - סופו

וַעֲתָה אֲמַר לְךָ כֹּל בְּטַעַם מִצְוֹת רְבוּת. הִנֵּה מַעַת הָיִיתָ עַ" בְּעוֹלָם מִימֵי אֲנוֹשׁ הַחֲלוּ הַדְּעוֹת לְהִשְׁתַּבֵּשׁ בְּאֲמוּנָה, מֵהֶם כּוֹפְרִים בְּעַקֵּר וְאוֹמְרִים כִּי הָעוֹלָם קְדָמוֹן, כְּחֹשׁוּ בְה' וַיֵּאמְרוּ לֹא הוּא, וּמֵהֶם מְכַחֲשִׁים בִּידְיֵתוֹ הַפְּרִטִית וְאָמְרוּ אֵיכָה יִדַע אֵל וַיֵּשׁ הָעָה בְּעֵלְיוֹן (תהלים עג יא), וּמֵהֶם שְׂיֹדוֹ בִּידְיָהּ וּמְכַחֲשִׁים בְּהִשְׁגָּחָה וַיַּעֲשׂוּ אָדָם כְּדָגֵי הַיָּם שֶׁלֹּא יִשְׁגִּיחַ הָאֵל בָּהֶם וְאֵין עִמָּהֶם עֵנֶשׁ אוֹ שִׁכְר, יֵאמְרוּ עֵזֹב ה' אֶת הָאָרֶץ. וְכֹאֲשֶׁר יִרְצָה הָאֱלֹהִים בְּעֶדָה אוֹ בִּיחָדִי וַיַּעֲשֶׂה עִמָּהֶם מוֹפֵת בְּשֹׁנוֹי מִנְהַגוֹ שֶׁל עוֹלָם וְטַבְעוֹ, יִתְבַּרַר לְכָל בְּטוֹל הַדְּעוֹת הָאֵלָה כֻּלָּם, כִּי הַמוֹפֵת הַנִּפְלָא מוֹרָה שֶׁיֵּשׁ לְעוֹלָם אֵלֶּה מַחֲדָשׁוֹ, וַיִּוֹדַע וּמִשְׁגִּיחַ וַיִּכּוֹל. וְכֹאֲשֶׁר יִהְיֶה הַמוֹפֵת הַהוּא נִגְזָר תַּחֲלָה מִפִּי נְבִיא יִתְבַּרַר מִמֶּנּוּ עוֹד אֲמַתַּת הַנְּבוּאָה, כִּי יִדְבַר הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיִּגְלֶה סוֹדוֹ אֶל עַבְדּוֹ הַנְּבִיאִים, וְתִתְקַיֵּם עִם זֶה הַתּוֹרָה כֻּלָּה:

וְלִכְּן יֵאמֶר הַכָּתוּב בְּמוֹפְתִים "לְמַעַן תִּדַע כִּי אֲנִי ה' בְּקִרְבְּ הָאָרֶץ" (לְעֵיל ח יח), לְהוֹרֹת עַל הַשְּׁגָחָה, כִּי לֹא עֵזֹב אוֹתָהּ לְמַקְרִים כְּדַעְתָּם. וְאָמַר (שָׁם ט כט) לְמַעַן תִּדַע כִּי לֹא הָאָרֶץ, לְהוֹרֹת עַל הַחֲדוּשׁ, כִּי הֵם שֶׁלּוֹ שְׁבָרָאֵם מֵאֵין וְאָמַר (שָׁם ט יד) "בְּעֵבוֹר תִּדַע כִּי אֵין כְּמוֹנֵי כָּל הָאָרֶץ". לְהוֹרֹת עַל הִיכָלֶת, שֶׁהוּא שְׁלִיט בְּכָל, אֵין מַעַכֵּב בְּיָדוֹ, כִּי בְּכָל זֶה הָיוּ הַמִּצְוִיִּים מְכַחֲשִׁים אוֹ מְסַתְּפִים. אִם כֵּן הָאוֹתוֹת וְהַמוֹפְתִים הַגְּדוֹלִים עֲדִים נְאֻמִּים בְּאֲמוּנַת הַבוּרָא וּבַתּוֹרָה כֻּלָּה:

וּבְעֵבוֹר כִּי הַקְּב"ה לֹא יַעֲשֶׂה אוֹת וּמוֹפֵת כָּל דּוֹר לְעֵינֵי כָל רֹשַׁע אוֹ כּוֹפֵר, יִצְנֶה אוֹתָנוּ שְׁנַעֲשֶׂה תְּמִיד זְכָרוֹן נְאוֹת לְאֲשֶׁר רָאוּ עֵינֵינוּ, וְנַעֲתִיק הַדְּבָר אֶל בְּנֵינוּ, וּבְנֵיהֶם לְבְנֵיהֶם, וּבְנֵיהֶם לְדוֹר אַחֲרוֹן. וְהַחֲמִיר מְאֹד בְּעֵינֵינוּ הַזֶּה כְּמוֹ שְׁחִיב כְּרַת בְּאֲכִילַת חֶמֶץ (לְעֵיל יב טו) וּבְעִזְיַבַת הַפֶּסֶח (בְּמִדְבָר ט יג), וְהַצְרִיךְ שְׁנִכְתָּב כָּל מַה שְׁנִרְאָה אֱלֹהֵינוּ בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים עַל יְדֵינוּ וְעַל בֵּין עֵינֵינוּ, וְלִכְתָּב אוֹתוֹ עוֹד עַל פְּתָחֵי הַבָּתִּים בְּמִזְוֹת, וְשִׁנְדָּקִיר זֶה בְּפִינוּ בְּבִקְרָה וּבְעֵרֵב, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ (בְּרַכּוֹת כֹּא א) אֲמַת וַיִּצִיב דְּאוֹרִיתָא, מִמַּה שְׁכָּתוּב (דְּבָרִים טז ג) לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כִּי יָמִי חֲזִיךְ, וְשִׁנְעֲשֶׂה סִפָּה בְּכָל שָׁנָה:

וְכֵן כָּל פְּרִיצָא בְּהֵן מִצְוֹת רְבוּת זָכַר לְיִצְיָאֵת מִצְרַיִם. וְהַפֵּל לְהִיֹּת לָנוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת עֲדוֹת בְּמוֹפְתִים שֶׁלֹּא יִשְׁתַּחֲוּוּ, וְלֹא יִהְיֶה פְתַחוֹן פֶּה לְכוֹפֵר לְהַכְחִישׁ אֲמוּנַת הָאֱלֹהִים. כִּי הַקּוּנָה מְזוּזָה בְּזוּז אֶחָד וּקְבָעָה בְּפִתְחוֹ וְנִחְפּוֹן בְּעֵינֵינוּ כְּכַר הוֹדָה בְּחֲדוּשׁ הָעוֹלָם וּבִידְעֵת הַבוּרָא וְהַשְּׁגָחָה, וְגַם בְּנְבוּאָה, וְהָאָמִין בְּכָל פְּנוֹת הַתּוֹרָה, מְלַבֵּד שֶׁהוֹדָה שֶׁחֲסֵד הַבוּרָא גְּדוֹל מְאֹד עַל עוֹשֵׁי רִצּוֹנוֹ, שֶׁהוֹצִיאָנוּ מֵאוֹתוֹ עַבְדוֹת לְחֲרוֹת וְכָבוֹד גְּדוֹל לְנִפְּוֹת אֲבוֹתֵיהֶם הַחֲפָצִים בִּירְאַת שָׁמוֹ:

וּלְפִיכֵן אָמְרוּ (אֲבוֹת פ"ב מ"א) הָיוּ זְהִיר בְּמִצְוָה קְלָה כְּכַחְמוֹרָה שֶׁפִּלְן חֲמוּדוֹת וְחִבִּיבוֹת מְאֹד, שֶׁבְּכָל שְׁעָה אָדָם מוֹדָה בְּהֵן לֹאֵלֵהוּ, וְכִנְנַת כָּל הַמִּצְוֹת שְׁנֵאָמִין בְּאַלֵּהֵינוּ וְנוֹדָה אֵלָיו שֶׁהוּא בְּרָאָנוּ, וְהִיא פְּנוֹת הַצִּירָה, שְׁאֵין לָנוּ טַעַם אַחַר בִּיצִירָה הַרְאִשׁוֹנָה, וְאֵין אֵל עֲלִיּוֹן חֲפִץ בְּתַחְתּוֹנִים

מלבד שיצע האדם יודה לאלהיו שבראו, וכוננת רוממות הקול בתפלות וכוננת בתי הפנסיות וזכות תפלת הרבים, זהו שיהיה לבני אדם מקום יתקבצו יודו לאל שבראם והמציאם ויפרסמו זה ויאמרו לפניו ברייתו אנחנו, וזו כוננתם במה שאמרו ז"ל (ירושלמי תענית פ"ב ה"א) ויקראו אל אלהים בתורה (יונה ג ח), מכאן אתה למד שתפלה צריכה קול:

ומן הנסים הגדולים המפרסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה פלה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצוות יצליחנו שכו, ואם יעבר עליהם יכריחנו עניו, הכל בגזרת עליזון (all by heavenly decree) פאשר הזכרתי כבר (בראשית יז א, ולעיל ו ב). ויתפרסמו הנסים הנסתרים בענין הרבים פאשר יבא ביעודי התורה בענין הברכות והקלות, כמו שאמר הכתוב (דברים כט כד) ויאמרו כל הגוים על מה עשה ה' פכה לארץ הזאת, ויאמרו על אשר עזבו את ברית ה' אלהי אבותם, שיתפרסם הדבר לכל האמות שהוא מאת ה' בעונשם. ויאמר בקיום וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך. ...

7) משך חכמה על ויקרא פרק כו פסוק ד

(ד) ונתתי גשמיכם בעתם - בלילי שבתות כו' להודיע כמה חטא גורם שנאמר כו' וחטאתיכם מנעו הטוב (תו"כ). הענין דהנהגה הניסיית היא אינה תכליתית, שהשם ברא העולם שתתנהג באופן הטבע, אשר היא בת אלקים (לשון מדה, יחזקאל מה, י) וכול תכיל, שמדתה יכול להיות באופן ברכה נפרצה ואושר מרובה עד בלי די, רק באופן שאם יכיר האדם כי היא איננה רק השגחה פרייית על כל פרט, והטבע הוא רק נסים רצופים, אשר מתגלגל עין הרואה, וכאשר ילך האדם בדרכי השם במישור גם באופן טבעי יוכל להתברך, ובוזה נתברכו ישראל אם בחקתי תלכו, אז גם חקות שמים וארץ ילכו במישור, כי כל דרכי הטבע, לפי מה שסדרה אותם החכמה האלקית, מכוונות ומגבלות לדרכי התורה והמצוה, ולמען שלא יטעה האדם וישכח בורא ומסדר ומשגיח מהטבע, ויחשוב לרוב הרגלו כי הטבע היא בעצמה, להפרידה מיוצרה, לכן יש נסיים, אבל אינם תכליתיים, והנסים הוא רק להעיר לבות בני אדם על מפעלות הבורא ב"ה בהטבע, כי היא ידו והשגחתו הטהורה. ולכן האומר הלל הגדול בכל יום (שבת קיח:), שמורה שראוי להודות רק על הנך פעולות שעל דרך נס, אבל מפעלות הטבע אין צריכים להיוצר אחרי שבראן ה"ז מחרף ומגרף, אבל כל האומר תהלה לדוד בכל יום (ברכות ד:), שזה מדבר על מפעלות סדור הטבעי, אשר בכל יום, כמבואר, מובטח שהוא בן העולם הבא.

והנה על דרך נס בלתי סדור הטבעי אינו מן הפלא, כמו מן וכיו"ב, אבל הענין הנפלא בהטבע הוא ההזנה התמידית, שזה קיום הנמצאים והרכבת הנפרדים, ובדרך טבעי כל יום קבוע הזנה לאלפי אלפים בלי מספר נמצאים, מזון, אשר כל אחד יזון מן הטבע, הוא פועל מורה על חכמה ושלמות וכבוד השי"ת למבין, יותר ממה שמורה הנסיים, ולכן אמרו (ברכות ד:): משום דאיתא באלפא ביתא, שענין אלפא ביתא מורה על סדור טבעי, שאינו מדגל, רק שהולך מאלף עד תי"ו. ולכן בברכת המאורות בחול ושבת סדרו באלפי ביתא. והוא כמו סדור הטבע, שמתנהג בלא מרוצה, רק שהולכין הסבות קשורות והעולות מסודרים, ובאופן הסידור הטבעי אם נותן מזון להנמצאים אז הוא ענין פלא.

אמונה מתוך מעמד הר סיני

8) שמות י"ט:

ויאמר יקנק אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענין בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם כך יאמינו לעולם ויגד משה את דברי העם אל יקנק:

9) שמות כ:טו-יח

(טו) ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות:

(טז) ויאמר משה אל העם אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא האלהים ובעבור תהיה וראתו על פניכם לבלתי תחטאו:

(יז) ויעמד העם מרחק ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלהים: פ

(יח) ויאמר יקנק אל משה כה תאמר אל בני ישראל אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם:

10) רמב"ם הלכות יסודי התורה (ח:א-ב)

הלכה א

משה רבינו לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה, שהמאמין על פי האותות יש בלבו דופי שאפשר שיעשה האות בלט וכשוף, אלא כל האותות שעשה משה במדבר לפי הצורך עשאו, לא להביא ראיה על הנבואה, היה צריך להשקיע את המצריים קרע את הים והצלילין בתוכו, צרכנו למזון הוריד לנו את המן, צמאו בקע להן את האבן, כפרו בו עדת קרח בלעה אותן הארץ, וכן שאר כל האותות, ובמה האמינו בו במעמד הר סיני שעיינו ראו ולא זר ואזנינו שמעו ולא אחר האש והקולות והלפידים והוא נגש אל הערפל והקול מדבר אלי ונאנו שומעים משה לך אמור להן כך וכך, וכן הוא אומר פנים בפנים דבר ה' עמכם, ונאמר לא את אבותינו כרת ה' את הברית הזאת, ומנין שמעמד הר סיני לבדו היא הראיה לנבואתו שהיא אמת שאין בו דופי שנאמר הנה אנכי בא אליך בעב הענין בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם כך יאמינו לעולם, מכלל שקודם דבר זה לא האמינו בו נאמנות שהיא עומדת לעולם אלא נאמנות שיש אחריה הרהור ומחשבה.

הלכה ב

נמצאו אלו ששולח להן הם העדים על נבואתו שהיא אמת ואינו צריך לעשות להן אות אחר, שהם והוא עדים בדבר כשני עדים שראו דבר אחד ביחד שכל אחד מהן עד לחבירו שהוא אומר אמת ואין אחד מהן צריך להביא ראיה לחבירו, כך משה רבינו כל ישראל עדים לו אחר מעמד הר סיני ואינו צריך לעשות להם אות, וזהו שאמר לו הקב"ה בתחילת נבואתו בעת שנתן לו האותות לעשותן במצרים ואמר לו ושמעו לקולך, ידע משה רבינו שהמאמין על פי האותות יש בלבבו דופי ומתהרהר ומחשב והיה נשמת מליך ואמר והן לא יאמינו לי, עד שהודיעו הקב"ה שאלו האותות אינן אלא עד שיצאו ממצרים ואחר שיצאו ויעמדו על ההר הזה יסתלק הרהור שמהרהרין אחריו שאני נותן לך כאן אות שידעו שאני שלחתיך באמת מתחילה ולא ישאר בלבם הרהור, והוא שהכתוב אומר וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה, נמצאת אומר שכל נביא שיעמוד אחר משה רבינו אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו כדי שנאמר אם יעשה אות נשמע לו לכל מה שיאמר, אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה ואמר אם נתן אות אלי תשמעון, כמו שצונו לחתוך הדבר על פי שנים עדים ואע"פ שאין אנו יודעים אם העידו אמת אם שקר, כך מצוה לשמוע מזה הנביא אע"פ שאין אנו יודעים אם האות אמת או בכישוף ולט.

11 תהלים פרק יט

- (א) למנצח מזמור לדוד :
- (ב) השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע :
- (ג) יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחנה דעת :
- (ד) אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם :
- (ה) בכל הארץ יצא קנם ובקצה תבל מליהם לשמש שם אהל בהם :
- (ו) והוא פתח יצא מחפתו ישיש כגבור לרוץ ארח :
- (ז) מקצה השמים מוצאו ותקופתו על קצותם ואין נסתר מחמתו :
- (ח) תורת יקנן תמימה משיבת נפש עדות יקנן נאמנה מחכימת פתי :
- (ט) פקודי יקנן ישרים משמחי לב מצות יקנן ברה מאירת עינים :
- (י) יראת יקנן טהורה עומדת לעד משפטי יקנן אמת צדקו יחדו :
- (יא) הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת צופים :
- (יב) גם עבדך נזהר בהם בשמךם עקב רב :
- (יג) שגיאות מי יבין מנסתרות נקני :
- (יד) גם מזדים חשך עבדך אל משלו בי אז איתם ונקיתי מפשע רב :
- (טו) יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יקנן צורי וגאלי :